

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 35

31. kolovoza 2017.

cijena 200 Ft

24. Peruška tabor za katoličansku mladinu

11. stranica

Gordanu Grliću Radmanu Križ za zasluge
3. stranica

Udvarski kamp čuvanja narodnih običaja
7. stranica

XVII. Festival gibanice

14. stranica

Komentar

Na pragu gradišćansko-septembra

Posljednji je tajedan augustuša ov, dani jašu kot da je negdo korbačom tira. Ljetne ferije su mimo, nekim se čini da gor je nije ni bilo. I ovo ljeto smo se potili, preživili nekoliko strašnih lasikanj i grmljavinov, ali smo imali i dovoljno prilikov za druženje i uživanje. Augustuš je svako ljeto udaran za Gradišćanske Hrvate i po kalendaru, jer to je mjesec kad je Nikola Jurišić, kiseški kapetan, rođen u Senju, ostavio neizbrisivi povijesni trag u našem gradiću. Od toga su ovo ljeto još jednoč bili oduševljeni brojni posjetitelji, med njimi, po prvi put, i člani Foto-kino kluba Picok iz Đurđevca. Iz toga posjeta narodit će se još jedan sjajni skupni projekt, tj. izložba vrsnih fotografov ne samo u njevom gradu nego i u našem, i bit će zanimljivo viditi, kako su oni sprohadjali prik objektivna kiseški spektakl obrane. Ovo-ljetni 24. Peruška tabor vliče za sobom i pitanje, zašto neki roditelji preferiraju navjati svoje dite u ugarski vjerski tabor, a ne u židanski, gradišćanski kamp, a zašto pak ugarska starina znaju dati svoje mališane tamo, kade se čuje i hrvatska rič?! U čemu je problem? Zašto se Narda, Gornji Četar, Petrovo Selo, Hrvatske Šice isključuju iz ove sjajne mogućnosti, a prije je bilo još i dvadeset dice iz južnoga Gradišća? Tribi aktualizirati, povećati reklamu, ali svakoj familiji ekstar poslati ponudu i pozivnicu? To se pita i zato jer bi bilo najlipše da ne samo iz Bizonje, i iz okolice Hrvatskoga Židana dojdou taborashi nego i iz drugih djel, ako je već katoličanski tabor regionalnoga karaktera. Šaka Hrvatov u Bika toliko je moćna da svako ljeto zna održati Hrvatski kulturni festival, ta dan se je i ovput daleko čula hrvatska jačka i rič u tom gradu. I Plajgorci svečuju svenek u augustušu, zatim pak otputuju sa zadnjim ljetnim pozdravom i na morje. Prisičani su hrabreno izmislili za lanjskim uspjehom renovice i lepnja da tu gastronomsku manifestaciju tribi povezati sa seoskim danom, morebit će se onda većimi odazvati pozivu i prlje ili kasnije svi će se naučiti ne samo dobro pripraviti ova jila, nego se ponovo skupa veseliti nad obilnini stoli. Za bezbrojnimi shodišći po danu i noći pri Peruškoj Mariji, najveće hodočašće Gradišćanskih Hrvatov i ljetos je naše ljude pozvalo pred celjanski oltar i zlatni pilj Celjanske Divice Marije. I sad na pragu septembra, kad se pripravljaju i sambotelski školari, po prvi put u povijesti, u Hrvatsku osnovnu školu, opet imamo mi Gradišćanci čemu se veseliti...

Tiho

Glasnikov tjedan

Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta tekst izmjene Zakona o narodnostima poslao je Parlamentu, uz tražene tehničke i jezične ispravke traže se i zakonske promjene koje se tiču bitnih

sfera narodnosnog života poput izmjena koje se odnose na školstvo.

Na temelju stručnog mišljenja Ministarstva pravosuđa, već sada se zna da neki pri-

jedlozi neće proći u raspravi i prije usvajanja Zakona. Tako se dao prijedlog da zaposlenici zemaljskih samouprava ne budu javni djelatnici, prijedlog povećanja koefficijenata primanja predsjednika državnih i teritorijalnih samouprava, prijedlog vlasništva nad

nekretninama u kojima se odvija obrazovanje na narodnosnom jeziku, prijedlog povećanja broja zastupnika u mjesnim samoupravama... Zakonsku je izmjenu kao samostalni poticaj predao Narodnosni odbor 8. svibnja. Prijedlog izmjene ušao je u službenu parlamentarnu proceduru te će ovo pitanje vjerojatno biti na dnevnom redu tijekom jesenskog zasjedanja Mađarskog parlamenta. Ako prijedlog izmjena i prođe, on se vjerojatno neće moći primjenjivati na nastupajućim izborima 2018. godine.

Po prijedlogu izmjena traži se primjerice da narodnosne samouprave mogu preuzeti i nekretnine u kojima se nalaze njihove obrazovne ustanove koje utemelje ili preuzimaju u održavanje. Trenutno u Mađarskoj djeluje 13 državnih narodnosnih samouprava i 2112 mjesnih samouprava trinaest zakonom priznatih narodnosti. Traži se i izmjena zakonske odredbe kako jedan kandidat na narodnosnim izborima može biti

samo kandidat na dvije, a ne na tri razine: mjesnom, teritorijalnom i državnom. Izmjene glede broja zastupnika mjesnih samouprava, obveza pokretanja narodnosnog odgoja i obrazovanja, osiguranja uporabe infrastrukture narodnosnim samoupravama sa strane mjesnih samouprava...

Narodnosni je odbor još u proljeće 2017. želio sastaviti prijedlog izmjene Zakona, ali teško je došlo do usuglašavanja sa Savezom državnih samouprava. O odnosima i tijekom sastavljanja konačnog teksta poučni su zapisnici sa zasjedanja Narodnosnog odbora na stranici parlament.hu. Prijedlog izmjene sadrži zajednički minimum trinaest nacionalnih zajednica. Iz zapisnika je očito nezadovoljstvo većega broja narodnosnih

glasnogovornika i predstavnika narodnosti sadašnjim sustavom i izbornim pravilima koje po njihovu mišljenju nisu dovoljno demokratski i ne služe interesima narodnosnih zajednica.

S druge strane, brojni-

je narodnosne zajednice i po sadašnjemu zakonskom regulativu mogu i žele iskoristi priliku dobivanja punopravnog zastupnika u Mađarskom parlamentu 2018. godine (njemačka državna samouprava već je odobrila izradbu plana strategije glede toga), a manjebrojne zajednice smatraju da su neophodne zakonske promjene, te se zalagalo da zajedno bude podnesen prijedlog izmjene ne samo Zakona o narodnostima nego i Izbornoga zakona, premda za to treba dvotrećinska većina, za što nema političke realnosti, prema skepticima. Jer uz podršku vladajuće stranke i dio oporbe treba podržati

izmjene Zakona o narodnostima. Ali dosadašnja praksa pokazuje sporazum parlamentarnih stranaka glede prijedloga Narodnosnog odbora, što daje nadu i za prihvaćanje poslanoga prijedloga izmjene Zakona o narodnostima ako ne po svim točkama, onda barem po nekima.

Branka Pavić Blažetin

Trenutno u Mađarskoj djeluje 13 državnih narodnosnih samouprava i 2112 mjesnih samouprava trinaest zakonom priznatih narodnosti.

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Hrvatskomu veleposlaniku Gordanu Grliću Radmanu uručeno priznanje Križ za zasluge u stupnju Commandera

U prostorijama Ministarstva vanjskih poslova i vanjske trgovine Mađarske 7. srpnja 2017. državni tajnik za kulturnu i znanstvenu diplomaciju Ministarstva vanjskih poslova i vanjske trgovine István Íjgyártó uručio je visoko priznanje predsjednika Mađarske Jánosa Ádera, Križ za zasluge u stupnju Commandera, veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti Gordanu Grliću Radmanu. Na prigodi, među inima, bili su i veleposlanik Mađarske u Zagrebu József Magyar, suradnici diplomatskoga zbora Republike Hrvatske u Budimpešti, državni tajnici i suradnici toga Ministarstva.

Nazočnima se obratio državni tajnik za kulturnu i znanstvenu diplomaciju Ministarstva vanjskih poslova i vanjske trgovine István Íjgyártó koji reče da je prirodno što Mađarska i Hrvatska trebaju biti saveznici. Mađarsko-hrvatski odnosi neupitni su temelj mađarske vanjske politike, a Hrvatska je jedna od najvažnijih susjeda Mađarske, i na polju diplomacije te na polju gospodarstva i znanosti. Držani tajnik Íjgyártó istaknuo je vrijednosti mađarsko-hrvatskoga prijateljstva. Naglasio je da su dvije države i strateški važni partneri i prijatelji, te kako se zajedničkom suradnjom mogu oduprijeti izazovima. Govoreći o diplomatskim zaslugama Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, izjavio je da je on imao odlučujuću ulogu u oblikovanju mađarsko-hrvatskih odnosa, da je neprekidno bio u vezi s mađarskom vladom, raspravljali su o zajedničkim pitanjima i o budućnosti dviju država. István Íjgyártó dodao

Gordan Grlić Radman i István Íjgyártó

Gordan Grlić Radman u društvu svojih suradnica

je da je hrvatski veleposlanik Grlić Radman smatrao prirodnim saveznikom mađarski narod, te se zalagao za jačanje prijateljskih niti. Veliki je naglasak stavljao na ostvarenje takvih kulturnih priredaba putem kojih će dva naroda više saznati jedan o drugome.

Laudaciju je čitao veleposlanik Mađarske u Zagrebu József Magyar, koji je naglasio da je veleposlanik Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman sudjelovao u radu pripremnog odbora za energetiku, vanjsku i sigurnosnu politiku za pristup Hrvatske Europskoj uniji. Bio je član predsjedništva hrvatskoga Euroatlantskog savjeta, te je u pitanjima NATO-a povezivao skupinu s Veleposlanstvom SAD-a u Zagrebu. Kao veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, stalno se zalagao za poboljšanje bilateralnih odnosa. Imao je poticajnu ulogu u pregovorima između dviju država. Posebnu je pozornost posvetio predstavljanju kulturnoga blaga Hrvata u Mađarskoj. Osobno se zalagao za upoznavanje Mađarske, te od samoga početka svojega diplomat-

skog mandata marljivo uči mađarski i aktivan je član Kluba veleposlanika koji govore mađarski. Tijekom svoga mandata Mađarsku je smatrao prijateljem hrvatskoga naroda. Zalagao se za produblјivanje političkih, gospodarskih i kulturalnih dvostranih odnosa, cilj mu je bilo jačanje povjerenja. Postao je vodećim misionarom među onima, što je rijetkost u budimpeštanskome Diplomatskome zboru, koji tijesne i prijateljske odnose njeguju s istaknutim osobama Mađarske.

Potom je državni tajnik István Íjgyártó uručio visoko priznanje predsjednika Mađarske Jánosa Ádera, Križ za zasluge u stupnju Commandera, veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti Gordanu Grliću Radmanu, za njegovanje mađarsko-hrvatskih odnosa, za istaknutu djelatnost na dijalogu dvaju naroda i za produblјivanje prijateljstva, te za uzorne poticaje. Obraćajući se nazočnima, hrvatski veleposlanik Gordan Grlić Radman naglasio je kako odsrca zahvaljuje što je današnjega dana mogao preuzeti visoko priznanje, na što je ponosan. „S ovim odličjem Mađarska ne samo za mene i moju obitelj iskazuje poštovanje nego i za moju domovinu Republiku Hrvatsku. Tijekom pet godina svoga mandata zalagao sam se za jačanje suradnje dviju susjedskih i prijateljskih država, imajući u vidu zajedničku povijest i rodbinske niti. Uveliko su olakšali moj veleposlanički rad baš ove okolnosti, jer smo više jedan drugomu od slučajnoga susjeda. Osjećao sam se ovdje kao doma, odnosno kao da sam u drugom dijelu domovine. I danas smo zajedno u zajednici europskih naroda. Neka živi hrvatsko-mađarsko prijateljstvo” – reče među ostalim hrvatski veleposlanik Gordan Grlić Radman. Potom su mu s čašom pjenušca u ruci svi nazočni čestitali.

Čestitamo veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti Gordanu Grliću Radmanu te mu želimo mnogo uspjeha i osobnoga zadovoljstva u diplomatskoj misiji!

Kristina Goher

Stručni skup za odgojiteljice, učiteljice i nastavnike pripadnika hrvatske manjine, iseljenika i Hrvata u Bosni i Hercegovini

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje u Zagrebu te uz koordinacijski rad Narodnog odgojno-pedagoškog središta Prosvjetnog ureda u Splitu, između 3. i 7. srpnja održan je Stručni skup za odgojiteljice, učiteljice i nastavnike pripadnika hrvatske manjine, iseljenika i Hrvata u Bosni i Hercegovini. Kako saznajemo, iz Mađarske skupu je sudjelovalo tridesetak učiteljica, nastavnica i odgojiteljica škola u kojima se hrvatski jezik i književnost predaju kao predmet. Radionice po skupinama održali su: Lidija Cvikić (hrvatski jezik), Grozdana Lajić Horvat (dramske aktivnosti), Vesna Budinski (jezične djelatnosti), Luka Petrač (komunikacijske situacije), Goran i Nina Knežević (dječje folklorno stvaralaštvo); predavanja: Ante Nazor, Srećko Listeš, Vlado Šakić, Goran Dodig, a rad na terenu vodili su Joško Belamarić i Tonči Maleš. Svaku je večer bilo kulturnoga programa pod vodstvom Ivana Mihovca, voditelja folklorne pjevanja.

Odgojitelji, učitelji i nastavnici iz Austrije, Australije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Italije, Kanade, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije i Švedske, njih devedesetak, koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku i podučavaju djecu hrvatske manjine, iseljenika i Hrvata u BiH, neprekidno se stručno usavršavaju u Republici Hrvatskoj te na taj način osnažuju okvire hrvatske nacionalne samobitnosti. Iz Mađarske Skupu su sudjelovali: iz salantske škole Eva Adam Bedić, iz lukoviške škole Anica Popović Biczak, Biserka Brantner Kolarić i Tomo Bunjevac, odgojiteljice iz Baje Kristina Čilić i Janja Stipanović, iz židanskog vrtića Adrienn Csizmazia, iz serdahelske škole Katica Lukač Brodač, iz mohačke škole „Széchenyi“ Anita Jandok Erdélyi, i Marija Nemet, iz hrvatskog vrtića Marta Grgić, iz semikluškog vrtića Marta Golja, iz sepetničke škole Pál Királyi i Vera Vuk Hans, iz sumartonskog vrtića Eržika Hederić i Ana Vlašić, iz mohačkog

Sudionici Stručnoga skupa

Vrtića „Ötvös“ Valerija Čunčak Heil, Mirjana Putnik i Evelin Szerencsés, iz salantskog vrtića Eva Kapitanj i Kristina Nađ, iz keresturske škole Biserka Kiš i Henrieta Novak, iz tukuljske škole „Sándor Weöres“ Manda Šibalin Kühn i Dragica Mandić, iz aljmaške škole Valerija Petrekanić Koszó, iz šeljinskog Vrtića „Tücsök“ Ildiko Matančić i Ildiko Kovač Nagyváradi, iz lukoviškog vrtića Karolina Ševo i Timea Ševo Villányi, iz boršfanske škole Ildiko Vidmar i Stjepan Vuk.

Programom Stručnoga skupa obuhvaćeni su sadržaji koji pridonose unapređivanju znanja hrvatskoga jezika, obogaćivanju spoznaja o hrvatskom jeziku i kulturi te jačanju djelokruga u

radu s učenicima kojima je hrvatski drugi jezik. Odgojno-obrazovni djelatnici koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku u Europi i svijetu, radom u radionicama, terenskom nastavom te plenarnim predavanjima osnaženi su i u području povijesti, geografije te umjetnosti. Poseban dio programa bio je posvećen njegovanju hrvatske tradicije i samobitnosti, doznajemo s portala AZOO-a. Tijekom pet dana usavršavanja sudionici su sudjelovali u radionicama, plenarnim predavanjima, terenskom radu i kulturno-umjetničkom programu.

Voditeljica Stručnoga skupa bila je viša savjetnica za razrednu nastavu u Agenciji za odgoj i obrazovanje Biljana Petljak Zekić.

Branka Pavić Blažetin

Sudionici iz Mađarske

Đakovački susret hrvatskih književnih kritičara

Predstavljena nakladnička djelatnost kulturnog, informativnog i nakladničkog neprofitnog poduzeća Croatica (Budimpešta) i tjednik Hrvata u Mađarskoj – Hrvatski glasnik

U Đakovu su se 29. i 30. lipnja u sklopu manifestacije Đakovačkih vezova, koja se održava 51. put, okupili hrvatski književni kritičari na 20. đakovačkom susretu hrvatskih književnih kritičara koji se održao u organizaciji Društva hrvatskih književnika – Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog i ogranka Matice hrvatske Đakovo, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske te Grada Đakova.

Ovogaodišnja je središnja tema susreta bila Treba li nam časopis za književnu kritiku?

Među dvodnevним događanjima, 30. lipnja u maloj vijećnici grada Đakova Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica, predstavila je djelatnost neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i nakladničku djelatnost Croatica i tjednik Hrvata u Mađarskoj – *Hrvatski glasnik*.

Dana 29. lipnja predstavljen je Zbornik Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara XIX. te časopis za književnost *Osvit* te knjige Zvonimira Stjepanovića: *Savska zapljuskivanja*, uz izložbu fotografija velike poplave u županijskoj Posavini. U večernjim satima nakon svečanog otvaranja Susreta upriličen je okrugli stol na temu Treba li nam časopis za književnu kritiku? – U povodu jedne inicijative. Povratak u budućnost – dva desetljeća hrvatske književne kritike.

Drugi dan bio je u znaku predstavljanja brojnih izdanja. Tako je predstavljena nakladnička djelatnost Croatice i tjednika Hrvata u Mađarskoj – *Hrvatski glasnik*, *Leksikona brodskih pisaca*, i *Izabrana djela* Miroslava Slavka Mađera, svezak II. i svezak III.

Proglašeni su i dobitnici Nagrade Julija Benešića i Povelje uspješnosti Julija Benešića. Odluku o nagradama donijelo je povjerenstvo pod predsjedanjem Gorana Rema.

Stanislav Marjanović, profesor emeritus, Mirko Ćurić i Branka Pavić Blažetin

Dunji Detoni Dujmić pripala je Nagrada „Julije Benešić“ za knjigu „Mala noćna čitanja – pet godina recenziranja hrvatskog romana“ koju je Povjerenstvo ocijenilo najboljom hrvatskom kritičarskom knjigom.

Miroslavu Mićanoviću pripala je Povelja uspješnosti „Julije Benešić“. Riječ je o književniku koji živi i djeluje u Zagrebu, a koji je odrastao u Gunji. Povelja mu je dodijeljena za njegov niz kritika slavonskih autora. Ipak, najneposredniji povod za dodjelu Povelje Mićanoviću, ocijenilo je Povjerenstvo, jest njegov izvrsni govoreni kritičarski rad u radijskoj emisiji „Kutija slova“ gdje je zakupljen knjigom osječko-vrbanjskog pjesnika Marinka Plazibata.

Na 20. đakovačkim susretima, koje je otvorio dogradonačelnik Robert Francem, okupili su se brojni književni kritičari.

Medijski centar Croatica

Izlet u Gradišće

U organizaciji serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ i Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, učenici ljetnog tabora posjetili su Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj. Dana 30. lipnja 2017. organiziran je jednodnevni izlet za učenike i nastavnike. Izlet je bio ujedno i prilika za razgledanje i upoznavanje hrvatskih naselja u Gradišću. U Prisiki su nas dočekale dr. Bernadeta Zadrović i Mirjana Steiner. Bernadeta nam je predstavila Muzej gdje smo, u rodnoj kući velečasnog Dumovića, pogledali dragocjene sakralne umjetnine. Kulturno-povijesna izložba te Zbirka knjiga, koju čini 2500 knjiga na hrvatskom jeziku, sačuvani su materijalni spomenici u velikom broju. Dragocjene sakralne umjetnine osim toga što nam predoče i pokazuju našu prošlost, nude nam ujedno i mogućnosti za nova istraživanja i izradbu nove studije.

Nakon posjeta Muzeju pogledali smo stalnu izložbu grafičara i umjetnika Luja Brigovića.

Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj čuva našu hrvatsku i vjersku prošlost, kulturu i tradiciju.

Velika hvala Bernadeti i Mirjani na lijepom i zanimljivom predstavljanju Muzeja, hvala na gostoprimstvu!

Tijekom izleta bili smo i u Sambotelu, pogledali katedralu posvećenu Pohodaњу Blažene Djevice Marije, spomen-ploču Ivanu Mažuraniću, a zatim smo krenuli prema Kisegu gdje smo posjetili Jurišićevu tvrđavu.

Zorica Prosenjak Matola

O zajednici bunjevačkih Hrvata u Čikeriji

Čikerija je naselje u Bačko-kiškunskoj županiji, istočno od Aljmaša uz državnu granicu sa Srbijom. Naselje je ime dobilo po potoku Csikér. Do 1920. Čikerija je pripadala Subotici, a od 1921. samostalno je naselje. Katolička crkva u neoromaničkom stilu sagrađena je 1928. u čast svetoga Stjepana Kralja, a 1929. je posvećena. Sredinom 20. stoljeća – od ukupno 2050 stanovnika – naselje broji 493 Hrvata. Broj je pripadnika hrvatske narodnosti 2011. godine 106 (od 866 stanovnika), a 2001. (od ukupno 975 stanovnika) po narodnosti se izjasnilo samo 27, a po materinskom jeziku 24.

Ulazna ploča svjedoči o nacionalnom sastavu Čikerijaca.

Hrvatska samouprava, koja djeluje do danas, utemeljena je 1995. godine na prvim izborima za mjesne manjinske samouprave. Na nedavnome Bunjevačkom danu u Kačmaru predstavio se i čikerijski KUD Rokoko koji djeluje pod okriljem Hrvatske samouprave. Tom smo prigodom razgovarali s predsjednicom Kristom Kujundžić o radu i planovima bunjevačkih Hrvata u Čikeriji.

Tročlana tamošnja Hrvatska samouprava, nakon iznenadne smrti Miloša Pijukovića, koji je na toj dužnosti bio 20 godina, od kraja 2015. radi pod vodstvom predsjednice Kriste Kujundžić, a članovi su joj Agota Prčić i Anita Palla. Kako nam uz

ostalo reče predsjednica, nastoje raditi u skladu s novčanim mogućnostima (2017. godine potpora za djelovanje 782 000 + dodatna potpora za obavljanje zadaća 1 231 696 forinta, op. a.). Početkom godine organizirali su najveću godišnju priredbu: Bunjevačko prelo u veljači, a 22. srpnja održali su već tradicionalnu Dužijancu, ove godine prvi put u sklopu seoske Žetvene svečanosti. Osim toga brinu se i za kulturno-vjerske spomenike, stoga žele obnoviti jedan bunjevački križ krajputaš koji je u naselju postavljen još 1925. godine. „OVAJ KRIŽ / UZDIGLI SU NA VEĆU / SLAVU BOŽJU / MARKO GJUKIC / I ŽENA / MARIJA ŠARČEVIĆ / GOD. 1925.“

Na Tijelovo su povelili djecu koja plešu na „prošijun“ u crkvu, što je bio prvi korak da zajedno sudjeluju na tome crkvenome slavlju, djevojčice u narodnoj nošnji uljepšale su put ophodnje posipanjem ružinih latica. Najesen planiraju i zajedničko druženje s drugim skupinama. Kako su prijašnjih godina obnovili božićne običaje od Materica do Božića, što je jako lijepo uspjelo, a snimljen je i mali film o svemu što je prikazano na sceni, tako bi sada željeli sakupiti i obraditi predaje o vilama, ove i druge pučke tradicije prenijeti na mlađe – da se ne zaboravi. Naprimjer, kako i zašto ne valja prati utorkom, ili petkom. U planu imaju obraditi i svinjokolju, uskrnsne običaje i drugo. Kako nam kaže Krista Kujundžić, KUD „Rokoko“ djeluje pod njihovim okriljem, njihovom potporom. Ne skriva zadovoljstvo što u okviru Društva djeluju tri skupine, mala, srednja i omladinska. Sve skupa imaju četrdesetak članova. Uzmemo li u obzir da je u selu oko 850 žitelja, onda je to vrlo bitna zajednica. Djeca vrlo rado plešu, a Hrvatska im samouprava nastoji osigurati sve uvjete za rad. Tijekom ljeta svake godine organiziraju plesачki tabor za djecu i omladince, a u srpnju su ugodili i voditeljicu pečuskoga KUD-a Józsefa Szávaija, koji je uvijek bavio s njima jednu novu koreografiju. Do sada je KUD „Rokoko“ vodio István Szendi, a nedavno je njegov rad preuzeo István Fodor. Kao umjetnička voditeljica, s njima radi još i Zita Ostrogonac.

Na moje zanimanje Krista Kujundžić nam reče da se hrvatski podučava samo u vrtiću, a u školi već godinama nema nastave hrvatskoga jezika. Međutim, u rujnu planiraju organizirati narodnosni dan u školi. Budući da nema nastave, ipak da se ne zaboravi na hrvatski, u okviru toga dana učili bi nove hrvatske pjesme i plesove. Uz to zamolit će Erharda Bendea, voditelja garskoga Tamburaškoga sastava „Bačka“, da predstavi narodna glazbala, tamburu i tamburašku glazbu.

Dio članova KUD-a „Rokoko“

S. B.

Udvar

Cjelodnevni udvarski kamp za čuvanje narodnih običaja

S Hrvatskim glasnikom u ruci

U organizaciji udvarske Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednicom Martom Barić Rónai, u tom je selu od 26. lipnja do 2. srpnja održan – uz potporu Fonda za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa u visini od 500 tisuća Ft – drugu godinu zaredom Cjelodnevni udvarski kamp za čuvanje narodnih običaja.

Organizatori su i ove godine vođenje Kampa povjerali Zorici Jurčević, lektorici bajske Visoke učiteljske škole Józsefa Eötvösa, gdje se odvija i naobrazba odgojitelja i nastavnika i za rad u hrvatskim školama. Ona je oblikovala družinu s kojom je provodila program ovogodišnjeg Kampa uz brigu organizatora da svakoga dana ondje bude gost predavač na različite teme.

Tako su u radu Kampa pomagali: studentica zagrebačkog učiteljskog fakulteta Lana Jager koja je pola godine bila na Erasmus-razmjeni u Baji, odgojitelj Perica Balaž, studenti Visoke učiteljske škole Józsefa Eötvösa u Baji: Natalia Rónai, Alisa Iljazović, Leonora Lowescher, te učenici Gimnazije Miroslava Krležu podrijetlom iz Udvara: Ivana Božanović, Maja Božanović i Zvonimir Gugan.

Kamp su posjetili i imali radionice s djecom: Vesna Velin, Branka Pavić Blažetin i Stjepan Blažetin.

U Kampu je bilo niz zanimanja jezično-kulturnog sadržaja i mnogo slobodne igre na otvorenome.

Svečanost otvaranja uz himne i pozdravne riječi predsjednice udvarske Hrvatske samouprave Marte Rónai Barić i zastupnika Miše Božanovića i Stevice Emberovića, obilježio je kratak kviz te

Djeca su vodila dnevnik

pjevanje hrvatskih dječjih pjesama uz gitaru. Tijekom Kampa polaznicima su bila osigurana tri obroka (doručak, ručak i užina). Nakon doručka obično bi slijedile tematske radionice čiji je cilj bio upoznati Hrvatsku, primjerice Put kroz Hrvatsku: Dalmacija, Slavonija, Zagreb, Zagorje, uza zadatke i ispunjavanje listića te vođenja dnevnika. Svaki je sudionik posebice dobio svoj dnevnik, a potom

razgibavanje uz ples ili uz igre na dvorištu. Plesao se linđo, igrala igra Potraga (prepoznavanje i traženje pripadajuće polovice slika hrvatskih znamenitosti), nudio se niz kreativnih zadataka, crtalo se, upoznala Zagrebačka škola crtanoga filma. Gledali su se crtići Baltazar, Ptica i Čudna ptica... Crtalo se licitarsko srce, pa se ono izrađivalo od kolaža, izrađivala se i kravata od kolaža...

Uz Vesnu Velin vježbali su se plesovi bošnjačkih Hrvata. S glavnom i odgovornom urednicom Medijskog centra Croatica Brankom Pavić Blažetin, družilo se uz Hrvatski glasnik i Radio Croatia, upoznalo Malu stranicu, slikalo se za Fejsbukovu stranicu Hrvatskoga glasnika. Kamp je posjetio i dr. sc. Stjepan Blažetin koji je na veoma pristupačan način održao svoje predavanje i oduševio nazočne, a potom je zastupnik Hrvatske samouprave Stevica Emberović djeci pokazao svoje konje (mala ergela) s pomoću sinova Zorana i Mirka, koji su također bili sudionici Kampa te su mogli i zajahati konje i ponije. Djeca su bila oduševljena.

Dana 30. lipnja djeca su se mogla družiti s generalnom konzulicom Republike Hrvatske Vesnom Haluga koja nije došla praznih ruku, nego ih je obradovala darovima.

Zadnjega dana Kampa, 2. srpnja, na udvarsko proštenje Srpnici sudionici su nakon doručka, obučeni u narodne nošenje sudjelovali na svetoj misi u mjesnoj crkvi, a potom ispred crkve priredili kratak program. Slijedio je svečani ručak kojem je pribivao i HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, potom igra i pjesma te zatvaranje ovogodišnjega sedmodnevnog druženja sa željom susreta i u 2018. godini.

Branka Pavić Blažetin

Stevica Emberović pokazao je djeci svoju „ergelu“

Hrvatska duhovna geografija 9.

Povijesna vrela svjedoče da se poslije doseljenja Hrvata i prekida stalnosti antičke crkvene organizacije prvi jači kršćanski utjecaji na području Bosne i Huma javljaju tijekom 9. stoljeća.

Današnja Bosna i Hercegovina u srednjem se vijeku nalazila pod jurisdikcijom splitskih nadbiskupa, što ju je sudbinski vezalo uz katolički zapad i hrvatske zemlje.

Najvrednija je nekropola stećaka Radimlja kod Stolca.

Brojni ranokršćanski spomenici, ponajprije ostatci crkava i bazilika (Breza, Kupres, Glamoč, Mostar, Bugojno, Travnik itd.) svjedoče o razvijenome kasnoantičkom kršćanskom životu u Bosni i Humu (Hercegovini). U 3. stoljeću u Delminiju (Duvno, danas Tomislavgrad) stolovao je biskup sv. Venancije, koji je umro mučeničkom smrću za vrijeme progona pod carem Aurelijanom. Venancije je širio kršćanstvo među Neretljanima i u jednom dijelu Panonije. Duvanjska biskupija spominje se i u dokumentima splitskih crkvenih sabora (925. – 926.), na kojima je predložena njezina obnova. Pop Dukljanin u svome djelu *Sclavorum regnum* ističe da je u 9. stoljeću osnovana bosanska biskupija. U vrijeme bana Kulina crkvena jurisdikcija Dubrovnika proteže se i na Bosnu. Godine 1189. Kulin izdaje povelju u kojoj izjavljuje da će „svim građan(om) Dubrovča(nom)... pravi prijatelj biti... od se i do vika“. Osim glagoljice, srednjovjekovni bosanski dokumenti pisani su bosančicom (zapadnom ćirilicom), kojom su se koristili u Dubrovniku i drugim dijelovima Dalmacije. U to vrijeme dolaze i prve vijesti o patarenskome (bogumilskome) krivovjerju koje je uzelo maha u Bosni. Knez Duklje naime u jednom pismu upućenom papi Inocentu III. upozor-

rava da su se Kulin, članovi njegove obitelji i brojni drugi odali krivovjerju. Bosansko bogumilstvo (patarenstvo) vjerojatno se širilo trgovačkim putovima s istoka, odnosno iz Splita, odakle u Bosnu dolaze prognani patareni. Prema svemu sudeći, crkva bosanskih „krstjana“ rasla je i uživala velik ugled, pa se bosansko plemstvo, na čelu s banom Kulinom 1203. godine na Bilinom polju pred papinim izaslankom Ivanom de Casamare moralo javno odreći manihejističkog (dualističkog) bogumilskog nauka i prisegnuti na vjernost Katoličkoj Crkvi. Ipak, čini se da su se plemstvo i veći dio naroda vrlo brzo vratili bogumilstvu, koje se održalo sve do pada Bosne i dolaska islama. U XII. stoljeću središte bosanske katoličke biskupije vjerojatno su bili Fojnica ili Kreševo, a kasnija biskupska središta uspostavljaju se u Vrhbosni i Đakovu. Već krajem XIII. stoljeća u Bosnu dolaze franjevci, koji u Srebrenici osnivaju svoju provinciju, Bosnu Srebrenu. Prije pada Bosne franjevci su održavali velik broj samostana, od kojih su danas najpoznatiji oni u Olovu, Fojnici i Kraljevoj Sutjesci. O pravoslavnim vjernicima u srednjovjekovnoj Bosni znamo vrlo malo, no izvjesno je da su bili razmjerno malobrojni. U vrelima iz XI. stoljeća spominje se nekoliko pravoslavnih sa-

mostana, oko kojih se vjerojatno okupljao pravoslavni puk. Bosansko srednjovjekovlje ostavilo nam je stećke, jedinstvene nadgrobnne spomenike, razasute diljem nekadašnje bosanske države. Pojavljuju se u 12. stoljeću, a svoj vrhunac dostižu tijekom 14. i 15. stoljeća. Premda su ih mnogi povezivali isključivo s Crkvom Bosanskom, prema našim današnjim saznanjima pod stećke podjednako su pokapani pripadnici svih triju tadašnjih bosanskih konfesija (Crkve Bosanske, te Katoličke i Pravoslavne Crkve). Stećci sadrže uklesane simbole, prizore iz tadašnjeg života i natpise, od kojih je dio pisan bosančicom. Najvrednija nekropola stećaka je Radimlja kod Stolca, u kojoj se nalaze 133 nadgrobnna spomenika.

Ivan Tomek

Trenutak za pjesmu

la folie de saussure

**riječi su pod riječima,
na koncu će de saussure.
tko čita, uvijek nađe:
podrum i trg, sos i sir.**

**dečki kažu da sam lud
jer čitam po sto puta.
u suncu vidim mjesec,
kaput ispod kaputa.**

**al ne slute frajeri
da je ispod teksta svijet.
treba premetat slova,
u trnju tražiti cvijet.**

**riječi su pod riječima:
val i lav, paž i dama.
božjem glasu prkosi
tek drama anagrama.**

Krešimir Bagić

Rijetko izdanje u prisičkoj Zbirci sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj

Povodom „Noći muzeja“ (24. i 25. lipnja 2017.) u prostoriji za privremene izložbe Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika, Hunyadijeva ulica 19) mogla se pogledati i u ruke uzeti Lutherova Postila, tiskana 1575. godine u Wittenbergu.

CRKVENA POSTILA u fondu Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj. Propovijedi dr. Martina Luthera, tiskana 1575. g. u Wittenbergu kod Hansa Lufta / Kirchen Postilla (prediktvorlagen von Dr. Martin Luther) gedruckt 1575 von Hans Luft in Wittenberg.

U prigodi 500. obljetnice reformacije iz fonda Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj izabrala sam Lutherovu Postilu, tiskanu 1575. godine u Wittenbergu.

Dr. Martin Luther (1483. – 1546.), redovnik augustinskog reda i profesor teologije, 31. listopada 1517. godine objavom svojih 95 teza proveo je reformaciju poradi obnove Katoličke Crkve. Po Lutherovu mišljenju čovjek samo po milosrđu Božjem (sola gratia) može dobiti oprost svojih grijeha, a ne po posredovanju kupljenih papinskih oprostnih pisama.

Lutheru i njegovim tezama odgovarao je novi izum: Guttenbergova tiskara. Pomoću tiskare izdavanje knjiga postalo je bržim i jeftinijim.

Luther smatra da propovijed mora biti u sredini bogoslužja, stoga je 1521. godine izdao svoje postile, to jest propovijedi za blagdane i nedjelje. Postile su služile kao pomoćno sredstvo svećenicima koji su željeli slijediti njega. Osim navedene Postile za crkvenu uporabu izdane su postile i za domaću uporabu.

Ova postila, koja potječe iz 1575. godi-

ne i pohranjuje se od 2013. godine u fondu Zbirke, objavljena je za službu pri crkvenim obredima.

Poklonio ju je Heinz Ritter iz susjedne evangelističke župe u Lučmani (Lutschmansburg u današnjoj Austriji). Nažalost, nije u potpunom obliku sačuvana jer za vrijeme poplave 1965. g. jako je oštećena i trebalo ju je rastaviti i ponovno složiti.

Po svjedočanstvu darovnice, Postila se čuvala u privatnoj pismohrani Heinza Rittera u Lučmanu. Postilu je preuzeo od darovatelja za prisičku Zbirku, utemeljitelj Zbirke, velečasni Štefan Dumović.

Zahvaljujući održavatelju, Državnoj samoupravi Hrvata u Mađarskoj, Zbirka ima sve uvjete za dobro očuvanje starih knjiga, ali kao i sudbina ovog izdanja pokazuje, naša je obveza održavanje i širenje kulturne baštine Hrvata.

Dr. sc. Bernadeta Zadrović

Obavijest

Eržebetvaroška Hrvatska samouprava i ove godine organizira hodočašće u Međugorje, između 5. i 8. listopada. Autobus kreće iz HOŠIG-ova parkirališta u 21 sat, po planu stiže se u Međugorje u jutarnjim satima. Potom zauzimanje smještaja, slobodni program, posjet svetištu, poslijepodne razgledanje naselja. Nakon večere putovanje do slapova Kravice. Dana 7. listopada putovanje do Opuzena, branje mandarina, poslijepodne putovanje u Dubrovnik, večera u kasnim večernjim satima. Sutradan razgledanje Mostara i povratak kući. Cijena sudjelovanja: 14 000 Ft, i 75 eu (putni troškovi, noćenje, doručak, večera, branje mandarina: objed, brodarenje po Neretvi i 3 kg mandarina za dar.) Rok prijave i uplata: 15. rujna 2017. Podrobnije informacije od predsjednice Hrvatske samouprave Katice Benčik na tel.: 06 30 200 3919 ili horvatonkormanyzat@erzsebetvaros.hu.

Bogatstvo...

Razglednica iz Mohača, 1957. godina

Manda Burlović Šarac

Tukulja

Manda Burlović Šarac, najstarija članica obitelji, proslavlja 95. rođendan

Istražujući podrijetlo Hrvata koji žive u gradu Tukulji, udaljenom dvadesetak kilometara južno od Budimpešte, dr. József Szilágyi koji se već duži niz godina bavi ovim pitanjem, zaključio je da su pred turskim progoneima tukuljski Hrva-

ti, koje inače Mađari nazivaju i Raci, na ovo područje došli u nekoliko valova: prvi val je stigao oko 1620. godine iz Hercegovine i Dalmatinske zagore, a drugi val doseljenika stigao je ovamo iza 1690. godine, iz Bosne, iz okolice Tuzle, uključujući nekoliko obitelji iz Boke kotorske.

Istražujući sačuvane crkvene matice, došao je i do zaključka da je dio doseljenika došao upravo iz Mandina Sela i okolice jer su zabilježena tipična duvanjska prezimena: Šarac (primjerice, njegova majka Kata Šarac), Tokić, Čurčija, Grgić, Romić, Bošnjak, itd.

Lani početkom lipnja posjetili su Tomislavgrad i Mandino Selo, otkuda su njihovi predci otišli početkom 17. stoljeća. O

tome smo već pisali na ovim stranicama.

Iako rođen u Mađarskoj, naš prijatelj dr. József Szilágyi ili Joso Silađi, kako ga u ovoj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj zovu, osoba najzaslužnija za uspostavu kontakata, danas nam je poslao poruku kako njegova baka Manda Burlović Šarac koja ga je ponajviše i naučila hrvatski jezik, 7. kolovoza ove godine slavi svoj 95. rođendan, kao najstarija članica obitelji Šarac u Mađarskoj.

Prigodnu čestitku joj je uputio i mađarski predsjednik Viktor Orbán.

Našem Josi zahvaljujemo na informaciji, a njegovoj baki čestitamo 95. rođendan u ime cijelog uredništva portala, Udruge MANDA i svih Mandoseljana i Mandoseljanaka.

Napisano temeljem:
<http://mandino-selo.com>

Kamp eržebetvaroške samouprave na Balatonu

Eržebetvaroška samouprava svake godine tijekom ljeta za učenike svojeg okruga organizira kamp u svojem objektu u Balatonmáriafürdőu. Zahvaljujući suradnji i dobrim odnosima s Hrvatskom samoupravom te hrvatskim gradom Karlovcem, i hrvatska djeca ljetuju na Balatonu. Ovoga puta između 24. i 30. srpnja.

U kampu je boravilo 44 polaznika, od kojih 16 hošigovaca od 1. do 6. razreda, te devet učenika iz Karlovca, u pratnji nastavnica Biserke Šintić i Karoline Borak iz Osnovne škole „Braća Seljan“ te novinarkе Nadice Hartman. U sklopu kampa uz druženje bilo je i raznih zanimanja na hrvatskome jeziku, veselih igara te naravno i kupanja. Doduše, vrijeme nije uvijek bilo blagonaklono, ali su djeca uživala. Kamp je putem natječaja Fonda za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa s iznosom od 500 tisuća forinta sufinancirala eržebetvaroška Hrvatska samouprava, a hošigovci su trebali uplatiti po 22 tisuće forinta. Nije to jedini hrvatski kamp što ga je ljeti organizirala

Hošigovci u kampu

Nakon kupanja

narečena samouprava; poslije završetka školske godine bilo je tabora s popodnevnim boravkom, kako bi olakšali roditeljima zbrinjavanje djece.

Katica Benčik
predsjednica Hrvatske samouprave

24. Peruška tabor za gradišćansku katoličansku mladinu

Skoro se rastali človik po ovoj vrućini, ali stabla od hrastov daju malo olakšanje pri kapeli Peruške Marije, kade su 30. julija zdignuti šatori, svezani svačarčkovi natpisi, obisile se na špogot majice, pak i velika slova su postavljena za 24. Tabor Peruške Marije. Već od dva desetljeća se je udomaćio u židanskoj lozi ov tabor, koji će kljetu proslaviti i srebrni jubilej prve organizacije. Od lani jur tajedan dan dugo dura za gradišćansku katoličansku mladinu ov kamp, pod pokroviteljstvom mjesnoga farnika Štefana Dumovića, i pod glavnim dirigranjem Židanca Petra Horvata. Ti mladi ki su ove augustuške dane uživali danonočno u slobodi u židanskom „džunglu“ (normalno pod neki okviri lokalnih zakonov) malo i jesu pozabili na svakidašnju tehniku, mobitele, televizije, kupaonice i komfornoga žitka i umjesto toga dobili su nešto drugo, čuda vridnije: igru u naturi, iskreno druženje, lekciju iz tolerancije i ljubavi ter način za približavanje vjeri, tovarušem i Bogu.

Plakata s programom dvojezično je pozvala svakoga pri ulazu kapele, ali u trenutku našega posjeta taboru, kot kad bi se bilo cijelo područje ispraznilo. Samo nekoliko odraščenih „mučenikov“ je ležalo u hladu, ishasnujući minute otpodnevnooga počivanja. Dičinji glasi su se dočuli iz dibine loze, kade se je zaigrao boj na broji, koji su bili pričvršćeni na glava. Dvi runde su odigrane, onda se je svim dilila voda suprot žedji, sadje ali uprav slatki falati pred južinom. Peruška tabor svako ljetu ima svoju šemu, za ku se svenek drži,

a to jur napamet znaju dica i mladi ki ljetu na ljetu se vraćaju simo. Osnova je njegovanje hrvatskoga jezika, sudjelivanje na svetoj maši, vjeronauku, molitvi, jačenju i pri predavanji na različite teme. Izletu, ture znaju mnogo nuditi svakomu diozimatelju. Ljetos je Prisika stala u centru pažnje, ali bilo je i kupanja u termalu Bika. Zvana toga šport, sviranje i jačenje, izabrane zanimacije nudjaju široku paletu taborašem za ishasnovanje vrimenta. Ovo ljetu u okviru hrvatske djelaonice su sudioniki upoznali hrvatske pisce iz okolice, igrali su po hrvatski i Activity. Ljetos je znatno manji bio broj taborašev, samo trideset, a Mirjana Šteiner, jedna od peljačić, je rekla da je to zavolj toga što je jedna generacija izašla po starosti iz taborškoga okvira, aš samo do 16 ljet se moru javiti dica. Uza to se ufaju da dojdue ljetu će se još većimi javiti iz naših sel. To

se zna, ki jednoč dojde simo, ta si čuva želju i za budućnost, biti i nadalje dio ovoga tabora. Peljači su toliko šikani da svenek imaju dobre ideje za dare i presećenja. Uz taborsku majicu (svako ljetu u drugoj farbi s emblemom tabora) diozimatelji dobiju i ruksak s dari. Ali nije to najvažnije, nego ona tanka nit s kom se vežu Peruškini stanovnici i prik ljeta, ki si izvliču i ime andjela čuvara, ki ima dužnost držati u memoriji i u spominki lipote i vridnosti ovoga tabora. 24. Peruška tabor je 6. augustuša, na Danu Snižne Marije sa svetom mašom još jednoč završen, a kad su se srušili fundamenti šatorov, kad su se obavila zadnja objamljenja i pozdravi, vidili smo i neke suze na obrazi sjajiti. Pravoda sve to u znaku ljubavi, i obećanja da će se kljetu sigurno vratiti na čarobno mjesto Peruške Marije, čim se samo nositi moremo. U nevidljivom, ali čutljivom kutu srca...
Tiho

Novo Selo

„Hrvatski narodnosni dan 2017“

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave Novoga Sela i Hrvatske samouprave Šomođske županije, 23. srpnja priređen je u Novom Selu „Hrvatski narodnosni dan 2017“. Nakon svete mise u mjesnoj crkvi, koju je služio martinački župnik Ilija Ćuzdi, slijedio je kulturni program uz nastup pečušskog KUD-a Tanac i salantskog KUD-a Marica. Navečer je bio bal uz Orkestar Juice team. Program je ostvaren uz potporu: Hrvatske samouprave Novog Sela i Hrvatske samouprave Šomođske županije, Fonda za razvoj ljudskih potencijala, Zajednice podravskih Hrvata, Hrvatske državne samouprave, Ministarstva ljudskih resursa, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.

Ugledni gosti

Nastup KUD-a Tanac

Kako kaže predsjednik Hrvatske samouprave Novoga Sela Bela Silađi, nastoje okupiti stanovnike zanimljivim programima. U Novom Selu živi dvjestotinjak stanovnika, a načelnik je Zoltán Varga. Tako su nedavno bili na jednodnevnom izletu u Đakovu, 9. srpnja, sudjelujući na priredbi Đakovačkih vezova, a od 12. do 15. kolovoza planiraju izlet u matičnu domovinu Republiku Hrvatsku, uz posjet hodočastilištima u Mariji Bistrici i Ludbregu, te se malo odmoriti u Vlačićima u Pansionu Zavičaju. Uz Belu, članovi četveročlane Hrvatske samouprave jesu Kristina Greguric, Pavo Kovač i Kálmán Erdélyi.

Središnja seoska priredba jest godišnji Hrvatski narodnosni dan. Ovoga su se puta odlučili za pečuški KUD Tanac, i odraslu skupinu salantskoga KUD-a Marica. Obadvije skupine uvježbava voditelj i koreograf KUD-a Tanac József Szávai. KUD Tanac plesao je Bunjevačke igre, Igre iz Lukovišća, Santovački svatovac i Bošnjčki kermez, a KUD Marica koreografiju semartinskih plesova i bunjevačkih plesova, obadva društva uza živu glazbenu pratnju Tanacova orkestra.

Programu su pribivali, uz ostale, i parlamentarni zastupnik ovoga kraja László Százfalvi te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan.

Danas se Novo Selo nalazi u daranskom okružnom bilježništvu. U spomenutom bilježništvu ima sedam sela u kojima djeluju hrvatske samouprave. To su: Novo Selo, Potonja, Brlobaš, Lukovišće, Tomašin, Dombol, Daranj.

Medijski centar Croatica

Mala stranica

Još malo ljetnih radosti

MORE KAO LIJEK

Preostalo vam je još malo vremena do početka školske godine. Razlog više za uživanje u ljetovanju. Možda netko od vas provede dane na prekrasnome Jadranskom moru. Ako je tako, trebate znati da osim što uživate u njemu, činite dobro i za svoje zdravlje.

Još je davnih vremena otac medicine Hipokrat (460. – 375. pr. Kr.) pisao o ljekovitom učinku morske vode na ruke ribara. Zaključio je da morska voda obnavlja stanice, potiče izmjenu minerala i toksina između krvi i vode te smanjuje mogućnost zaraze. Dokazano je da morska voda obiluje mineralima, nalaze se tragovi natrija, magnezija, silicija, kalcija, kalija, dušika, litija, cinka, fosfora, joda, željeza. Doda li se tomu vitamin D, što ga tijelo dobiva zahvaljujući suncu, jasno je da tijelo na moru dobiva pravu zdravstvenu njegu ako se samo prepusti boravku u morskoj vodi.

Preporučujemo vam filmove do kraja ljeta

DUNKIRK – Sada je u svjetskim kinima najveća uspješnica Dunkirk Christophera Nolana. Film je kronika događaja od 27. svibnja do 4. lipnja 1940. kada je 400 tisuća britanskih, belgijskih i francuskih vojnika, okruženih njemačkom vojskom, čekalo na evakuaciju. Dunkirk je jedan od najnapetijih događaja 2.

svjetskog rata, a čuven je po nesebičnoj i hrabroj akciji engleskih civila koji su se svojim brodicama uputili prema Dunkirku i bili zaslužni za evakuaciju većine opkoljenih vojnika. Režisera hvale zbog vjernog prikaza događaja, dapače, neke su scene doslovna preslika fotografija snimljenih za vrijeme evakuacije. Kritičari kažu da film na gotovo opipljivi način prikazuje očaj odvojenosti te nenadzirani strah vojnika koji iščekuju svoju sudbinu.

VALERIAN I GRAD TISUĆU PLANETA – Film je očito izvanredna pustolovina temeljena na revolucionarnoj seriji stripova 'Valerian and Laureline' koja je potaknula naraštaj umjetnika, pisaca i redatelja, dolazi jedna futuristička vizija života u nastajanju. Godina je 2740., Valerian (Dane DeHaan) i Laureline (Cara Delevingne) specijalni su vladini agenti zaduženi za održavanje reda u cijelome svemiru. Valerian ima u planu romantičnu vezu sa svojom partnericom Laureline, međutim ona će ga odbiti zbog njegove opsežne prošlosti sa ženama. Pod nalogom Zapovjednika

(Clive Owen), Valerian i Laureline poslani su na misiju u međugalaktički grad Alpha, rastuću metropolu koja je sastavljena od tisuću planeta. Alpha ima 17 milijuna stanovnika koji su ujedinili svoje talente, tehnologiju i zalihe za dobrobit svih. Međutim, nemaju svi na Alphi iste interese i ciljeve, mračne će sile dovesti cijeli grad u veliku opasnost.

XVII. Festival gibanice u Serdahelu

Serdahelski Festival gibanice mjesto je na kojem ljubitelji gibanice s jedne i druge strane Mure skupa uživaju u poslastici, kušaju vina, riblje i mesne specijalitete, druže se uza sportske i kulturne programe. Tako je bilo i ove godine 5. kolovoza na XVII. Festivalu gibanice na kojem su članovi 12 družina (devet iz Mađarske, tri iz Hrvatske) cijeli dan mijesili, razvlačili, punili, pekli i nudili gibanice s bezbroj okusa. Festival su posjetili i ugledni gosti, među njima Maja Rosenzweig Bajić, prva savjetnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Csaba Bene, dopredsjednik Skupštine Zalske županije, i Josip Grivec, dožupan Međimurske županije. U okviru svečanog otvorenja dodijeljena su priznanja osobama koji su svojim dobrovoljnim radom pridonijeli razvoju naselja.

Nigdje takve gibanice kao u Serdahelu, znali su reći posjetitelji, njezin okus ostaje dugo u ustima. Još i danas se čuvaju prastari recepti i pečenje u glinenj posudi, koja joj daje posebnu sočnost. Na toj finoj poslastici temelji se Festival, koji privlači posjetitelje iz cijele zemlje, a i matične domovine. Pošto je donjodubravski Puhački

priznanja serdahelske Seoske samouprave, koje je uručio načelnik Stjepan Tišler. Dobitnici su: Jelena Mihović Adam, učiteljica hrvatskoga jezika u mjesnoj osnovnoj školi, koja gotovo 40 godina podučava naraštaje na jezik njihovih predaka, bila je zastupnica mjesne Hrvatske samouprave i aktivna članica seoske zajednice, te

Najmlađe „sukačice“ Festivala Mira Prosenjak i Korina Kőrösi u društvu načelnika Stjepana Tišlera

tri kategorije: u pečenju gibanice sa sirom, tikvicama i makom i raznim drugim nadjevima. Gibanice je ocijenilo prosudbeno povjerenstvo u sastavu majstora slastičara Józsefa Prikrila. U kategoriji pečenja gibanica sa sirom prvo je mjesto osvojila družina „Divlje cvijeće“, drugo mjesto „Pomurski čuvari tradicionalnih

Dobitnici priznanja serdahelske Seoske samouprave Jelena Mihović Adam i Arpad Kolman u društvu bilježnika Zoltana Štrica

Serdahelske su „sukačice“ osvojile prvo mjesto u pečenju gibanice sa sirom.

orkestar odsvirao mađarsku i hrvatsku himnu, slijedilo je svečano otvaranje Festivala. U ime domaćina sve drage goste pozdravio je načelnik Stjepan Tišler. Csaba Bene, dopredsjednik Skupštine Zalske županije, u svome pozdravnom govoru istaknuo je značenje takvih priredaba koje se jako dobro uklapaju u „Mura program“ pospješujući razvoj turizma u regiji. Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, čestitao je na zamislima organiziranja takvog festivala. te izrazio nadu da će se ubuduće predstaviti s gibanicom i druge hrvatske regije iz Mađarske na toj priredbi. Josip Grivec, dožupan Međimurske županije, istaknuo je dugogodišnju prekograničnu suradnju koja se temelji na dobrom prijateljstvu, za što je lijep primjer i Festival gibanice sa sudjelovanjem stanovnika iz Međimurja. Svečano je otvorenje bila prigoda i za dodjeljivanje

Uz izvrsnu gibanicu godi i odlična kapljica kod Vinske kuće „Vlašič“.

Arpad Kolman, donaćelnik, predsjednik Kulturnog i športskog društva te Civilne sigurnosne službe. Već godinama uspješno vodi obje organizacije. Slijedilo je posjet tzv. ulici gibanice, gdje su pod svakim šatorom u velikoj vrućini radile „sukačice“, pa i „sukači“. Ove se godine 12 družina prijavilo na natjecanje u pečenju gibanica u

okusa“, a treće mjesto „Serdahelske ružice“, najmlađa družina u sastavu devetogodišnjih djevojčica, Serdahelkinja Mire Prosenjak i Korine Kőrösi. U kategoriji pečenja gibanice s makom i tikvicama prvo je mjesto osvojila serdahelska družina „Pomurski čuvari tradicija“, drugo mjesto letinjska družina „Pilići“, a treće mjesto ostroganjska družina „Pčelice“. U kategoriji „razno“ najbolju je ocjenu dobila letinjska družina „Blaž i ekipa“, a naslov „Gibanica festivala“ pripala je šikloškoj družini „Reteges“. Festival je popratio bogat kulturni sportski program, nastup kulturnih udruga s jedne i druge strane granice, nastupili su sumartonski, mlinarački i serdahelski pjevački zborovi, donjodubravski tamburaši i Folklorni ansambl Kerka. Okupljene je koncertom zabavljala Gigi Radics, glasovita mađarska pjevačica, i domaći sastav Zero. beta

„Pannon 300“ opet preko Gradišća

Prvoga srpanjskog dana odvoženo je 5. izdanje biciklističkog breveta Pannon 300. Start je opet bio iz TK Cimpera u Murskom Središću. Ujutro nas se okupilo 23 randoneura, jedan domaći navijač i dvoje u pratnji na motoru. „Vrata“ Cimpera nam je otvorio Drago Zadravec, poznati proizvođač voćnih rakija. Diskretno nas je ponudio cjelokupnom paletom okusa, jer ipak, cesta je pred nama. Izlazeće sunce najavilo je lijep dan. Trasa je vodila i ove godine istim krajem prema sjeveru kroz mađarsko i austrijsko Gradišće uz nekadašnju Željeznu zavjesu. No prvotni dio prevozili smo kroz Krajianske parkove Goričko u Prekmurju i Őrségu u Mađarskoj. Nakon 1. letećeg nadzora u slovenskim Prosenjakovcima, prešli smo u Mađarsku. Između zraka sunca pala je i pokoja kap kiše, a asfalt je bio često mokar. Početno se valoviti teren nakon prelaska rijeke Rabe izravnao. S jednim prelaskom kroz Austriju stižemo u „naše“ Petrovo Selo na 2. nadzor. Ovdje se zaustavljamo već treću godinu zaredom, ali sada u pivnici „Pinka“ koja nosi ime ovdašnje granične rječice između Austrije i Mađarske. Baš ta rječica, zapravo potok, bila je „Željezna zavjesa“. Dočekala nas je okrepa kavom i pecivom. Vani na terasi sjedili su domaći, pa je započeo i spontani razgovor, na

Na raskrižju Petrovoga Sela

U petrovskom kafiću Nazdravlje

U srcu Kisega

U Nardi su nas dočekale Hrvatice s finim kolačićima i kavom

(staro)hrvatskom, naravno. Obnovljene energije nastavljamo put prema gore po austrijskoj strani. Široki i glatki asfalt nas vodi preko vinograda Eisenberga do Rechnitz u podnožju masiva Geschriebenstein. Nadopunjujemo zalihe vode i pripremamo se za sedam kilometara uspona. Sunce se srećom skriva između oblaka i drveća. S leđa nam se pruža rijetko lijep i čist pogled na južno Gradišće. Na vrhu uspona kod 3. nadzorne točke u „Ranču“ kratko se odmaramo. Spuštamo se do zamka Lockenhaus u dolinu rijeke Güns i slijedimo je nizvodno po biciklističkoj stazi do obližnjeg Kisega na mađarskoj strani. U prelijepome baroknom gradu na Glavnom trgu na terasi hotela „K zlatnom noju“ jest 5. nadzorna točka. Tu nas dočekuje ljubazni hrvatski domaćin s objednom – finom gulaš-juhom. Odmoreni i okrijepljeni, puni dojmova, započinjemo fazu povratka. Na putu do sljedećeg nadzora u Nardi sunce je lagano zapeklo, pa su se i valovi južnog Gradišća činili teži. Ipak su to najzapadniji obronci Alpa. Pred domom kulture su nas dočekale nasmijane Hrvatice s finim kolačićima i kavom. Taman desert nakon 20 kilometara vožnje. Do sljedećega strateškoga nadzora na Graničnom prijelazu Goričan čak je 115 kilometara, pa je preventivno odradena usputna stajanka u dobro nam poznatoj maloj gostionici Nazdravlje kod Csabe Wagnera u Petrovom Selu. Cjelokupni peloton je već bio podijeljen na 4-5 skupina, pa je svaka svojim tempom preko Goričana stigla do cilja u Pizzeriu Vuri u Murskom Središću. Na pruženoj pomoći pri zbrinjavanju umornih biciklista zahvaljujemo: Dragecu Zdravcu iz „Good Spirit“ d. o. o., Hrvatskoj samoupravi Petrovoga Sela, predsjednici Ani Škrapić-Timar, Hrvatskoj samoupravi Narde, predsjednici Juliji Bošić-Nemet i nardarskoj načelnici Kristini Glavanić ter Laslou Slaviću iz kiseškog Restorana „Arany Strucc“.

Nenad Ciglar

U organizaciji Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatskoga svjetskog kongresa, u Zagrebu su 18. – 22. srpnja 2017. održane 4. Hrvatske svjetske igre. Kako kažu organizatori, posrijedi je najveće amatersko sportsko natjecanje Hrvata iz cijeloga svijeta, s preko tisuću ljudi s pet kontinenata, a važnije od sportskih postignuća, ističu natjecatelji i organizatori, jest druženje i međusobno upoznavanje.

4. Hrvatske svjetske igre

Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, naglasio je da je najveći dobitak Igara veliko zajedništvo koje pokazuju Hrvati iz cijeloga svijeta. „U ovih pet dana tu je bilo 1200 ljudi s pet kontinenata, iz cijeloga svijeta. Dakle, to je moguće organizirati. Ono što mene najviše veseli jest da u tome njihovu sportskom duhu, u tom natjecanju, iznad pobjede uvijek je to zajedništvo. Veselje, druženje, svladavanje prepreka – jezičnih, kulturnih, generacijskih, zemljopisnih. Sve su oni to nadvladali i svi kao jedan osjećaju da pripadaju jednomu narodu, osjećaju da je ovo glavni grad svih Hrvata, da je Hrvatska njihova zemlja i njihov dom. Bit ćemo sretni ako potaknemo u njima želju da dođu u Hrvatsku, možda ovdje ostvare svoje živote. Ali u svakom slučaju da i dalje dolaze i sudjeluju u ovakvim manifestacijama koje će ih okupljati – rekao je državni tajnik Milas.

Vinko Sabljo, predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa, zahvalio je u ime svih sudionika na toploj dobrodošlici: „Hrvatska je nas sve dočekala kao prava majka. Hvala svima. Posebno sam ponosan na naše mlade – bilo da dolaze iz iseljeničtva ili odavde, iz Hrvatske. Mogu reći da su ove igre bile izuzetno dobre, uspješne, a prije svega mogu reći da su se ljudi veselili više dru-

ženju nego rezultatima. Rezultati ih nisu toliko zanimali, nego druženje, prijateljstva.“

Kako saznaje Hrvatski glasnik, među sudionicima 4. Hrvatskih svjetskih igara bila su i dva natjecatelja iz Mađarske, student Milan Kovač iz Izvara i učenik Martin Verti iz Barče. Milan Kovač natjecao se u kategoriji tenisa pojedinačno u dobnoj skupini do 30 godina i osvojio prvo mjesto, a Martin Verti natjecao se u plivanju u dvije kategorije: u kategoriji 50 metara slobodno, i osvojio drugo mjesto, te u kategoriji 50 metara prsno, gdje je osvojio treće mjesto.

Na Hrvatskim svjetskim igrama pravo nastupa imaju svi prijavljenici u mnogobrojnim sportskim disciplinama ekipnog i pojedinačnog natjecanja, pa je bilo tako da su nastupile i cijele obitelji. Oko 1200 natjecatelja iz 31 zemlje svijeta ogledalo se u muškim i ženskim kategorijama u ovim disciplinama: atletici, plivanju, trčanju, nogometu, košarci, odbojci na pijesku, bočanju, tenisu, rukometu, badmintonu, džudu, odbojci u dvorani, tekvondou...

Medijski centar Croatica

U natjecanju u tenisu Milan Kovač iz Mađarske u kategoriji do 30 godina osvojio je zlatnu medalju.